

УДК 620.91:504.06

К.В. Гнедіна, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

e-mail: gkv2015oa@gmail.com

РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

***Ключові слова:** альтернативна енергетика, відновлювані джерела енергії, екологічна безпека.*

Функціонування енергетичного сектору країни позначається на рівні екологічної безпеки, яка є невід'ємною та вагомою складовою системи національної безпеки України. В умовах зростання енергоспоживання та енергомісткості національної економіки посилюється вплив енергетичного сектору на навколишнє природне середовище. Скорочення обсягу викидів парникових газів є глобальним викликом сучасності, реагування на який є надзвичайно важливим задля забезпечення сталого розвитку, зокрема – екологічної сталості та соціального добробуту. В умовах необхідності недопущення зростання викидів парникових газів, сприяння скороченню обсягів викидів шкідливих речовин, запобігання забрудненню довкілля та з метою зростання екологічної безпеки особливої актуальності для країни набуває розвиток альтернативної енергетики як екологічно безпечної сфери енергетики.

Дослідженню проблем та перспектив розвитку альтернативної енергетики в Україні присвячені наукові праці таких вітчизняних вчених, як: А.О. Касич, Г.Г. Півняк, Ф.П. Шкрабець, С.О. Кудря, О.О. Прутська, Г.Є. Калейніков, О.П. Скорук, О.А. Лукянихіна, І.А. Вакуленко, В.Г. Петрук, О.В. Мороз, В.В. Круглов та багатьох інших. Екологічні аспекти альтернативної енергетики розглянуті у працях таких дослідників, як В.А. Маляренко, Л.В. Лисак, Л.П. Скібінський, В.Г. Петрук, В.В. Кухарчук, І.А. Вінклер, Я.Ю. Тевтуль. У той же час більшої уваги та подальшого дослідження потребує питання оцінювання впливу процесу заміщення традиційних джерел енергії альтернативними на стан навколишнього природного середовища.

Розвиток альтернативної енергетики в Україні характеризується: зростанням встановленої потужності виробників електроенергії з відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), майже половина якої представлена потужностями сонячних електростанцій (СЕС); збільшенням кількості об'єктів, що виробляють електричну енергію з ВДЕ та суб'єктів господарювання, що функціонують за «зеленим» тарифом (88% загальної кількості об'єктів – СЕС та малі ГЕС); нарощенням обсягів виробництва електроенергії з ВДЕ. Станом на 2016 р. близько половини електроенергії, виробленої з альтернативних джерел забезпечували вітрові електростанції (ВЕС). У той же час швидкими темпами зростає обсяг енергії, виробленої СЕС. Частка відновлюваної енергії у загальному обсязі виробництва та споживання енергії залишається незначною, проте відбувається її поступове зростання.

Отже, в країні наявні певні позитивні зрушення у процесі освоєння відновлюваних джерел енергії. У той же час частка ВДЕ у виробництві енергії залишається незначною порівняно із часткою ВДЕ у інших країнах світу. Так, за даними незалежної інформаційно-

консалтингової компанії «Enerdata» частка ВДЕ у виробництві електричної енергії в Україні у 2016 р. становила 6,5% (включаючи гідроенергію) [1], частка вітрової та сонячної енергії – 0,82% [2]. Країною з найвищою часткою ВДЕ у виробництві електроенергії є Норвегія (97,9%) [1], найбільша частка вітрової та сонячної енергії (23,5%) – у Новій Зеландії та Іспанії [2].

У 2016 р. з відновлюваних джерел було вироблено електричної енергії 1764760 тис. кВт*год [3], що у 2,3 рази (або на 994422 тис. кВт*год) більше за обсяг виробництва у 2012 році та майже на 1% (або на 14140 тис. кВт*год) більше за обсяг виробництва у 2015 році. При цьому обсяг виробництва електричної енергії з ВДЕ у 2016 році не досяг рівня 2014 року, склавши 88% даного обсягу. У 2016 році відбулося нарощування обсягів виробництва енергії СЕС, МГЕС та електроенергії з біомаси, в той час як обсяг виробництва електроенергії ВЕС скоротився порівняно з попереднім роком (рис.).

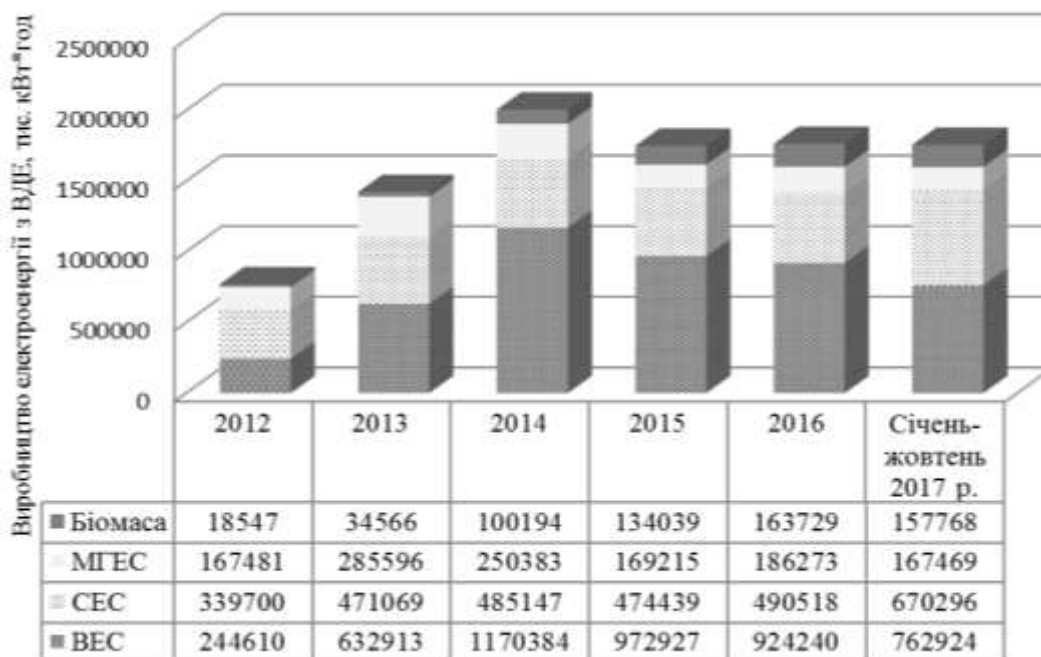

Рис. 1. Динаміка обсягу виробництва електроенергії з ВДЕ в Україні*

*Джерело: складено на основі даних Української асоціації відновлюваної енергетики [3]

Станом на 01.11.2017 р. частка електричної енергії, виробленої з ВДЕ у загальному обсязі виробництва електроенергії склала 1,52 % [3]. Протягом січня-жовтня 2017 р. було вироблено 1758457 тис. кВт*год електроенергії (рис. 1), з яких 43,4 % – вироблено ВЕС, 38,1% – СЕС. Слід зазначити, що за вказаний період 2017 р. обсяг електричної енергії, виробленої СЕС перевищив на 37% обсяг енергії, виробленої СЕС у 2016 р. Ціна виробництва електроенергії з енергії сонця знижується, що сприяє зростанню потужностей сонячної енергетики.

Функціонування об'єктів, що виробляють енергію з традиційних джерел супроводжується викидами шкідливих речовин у атмосферне повітря, що погіршує екологічну ситуацію в країні та у світі в цілому. Аналіз даних Державної служби статистики України щодо обсягів викидів забруднюючих речовин у атмосферу по Україні за видами економічної діяльності у 2016 році [4] свідчить, що 46% усіх викидів було утворено у процесі постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря.

Отже, на тлі загострення екологічних проблем та браку енергетичних ресурсів розвиток альтернативної енергетики виступає запорукою зростання енергонезалежності та екологічної безпеки країн світу та України зокрема. Розвиток відновлюваної енергетики в Україні та заміщення традиційних джерел енергії, використання яких негативно позначається на стані

навколишнього природного середовища, є важливими чинниками зниження екологічного навантаження. Енергетичними пріоритетами України мають стати нарощування потужностей об'єктів відновлюваної енергетики та підвищення частки енергії, що виробляється з альтернативних джерел у загальному обсязі виробництва.

Список використаних джерел

1. Share of renewables in electricity production. Global Energy Statistical, Yearbook 2017. Enerdata [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://yearbook.enerdata.net/renewables/renewable-in-electricity-production-share.html>
2. Share of wind and solar in electricity production. Global Energy Statistical, Yearbook 2017. Enerdata [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://yearbook.enerdata.net/renewables/wind-solar-share-electricity-production.html>
3. Виробництво електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, станом на листопад 2017, Українська асоціація відновлюваної енергетики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.slideshare.net/UkrAssociationofRES/c-2017-81926727>
4. Статистичний бюлетень «Викиди забруднюючих речовин та парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у 2016 році (остаточні дані). Державна служба статистики України – К., 2017 – 34 с.